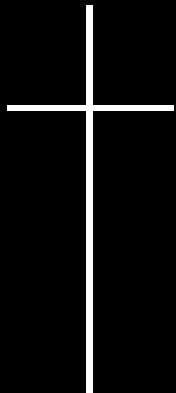

VAN TAC

TEMPORARY ART CENTRE
EINDHOVEN
MAGAZINE / MAART-08

12

IN MEMORIAM

Je was lange tijd een trouwe bondgenoot,
Het middelpunt van onze omgeving.

Nimmer verzakend
Immer hengelen naar het gouden idee.
Een ankerpunt is een zee van creativiteit.

Je was iemand met wie men graag gezien werd.
Met regelmaat verscheen je daardoor in ons blad.

Je stond op de toppen van het TAC.
Maar als een hoge boom die veel wind vangt,
Was de storm van 1 maart jongstleden je te machtig.

Een diepe val, een harde klap
Verbrijzelden jouw zijn.

Een treurig einde.
Onafwendbaar door de kracht der natuur.
Al laten beelden in dit blad ruimte voor speculatie.

Loek Daemen
Hoofdredacteur VANTAC Magazine

Fotografie Loek Daemen

- 1 INHOUDSOPGAVE
- 2 TAC INTRO
- 4 DOUJAAR, NIEUWJAAR, LICHTJAAR
- 6 JAN TINHOLT
- 10 DICHTER OP KUNST
- 12 IK WIL RUIMTE!
- 16 TEUN VAN DEN WITTENBOER
- 18 OPINIE: DE HUB
- 22 CREATIVE INDUSTRY: STUDIO DOOMS
- 24 LAURA NIEUWENHUIS
- 26 VIRI
- 28 AARON VAN ERP
- 30 TAC LIVE: MOXX

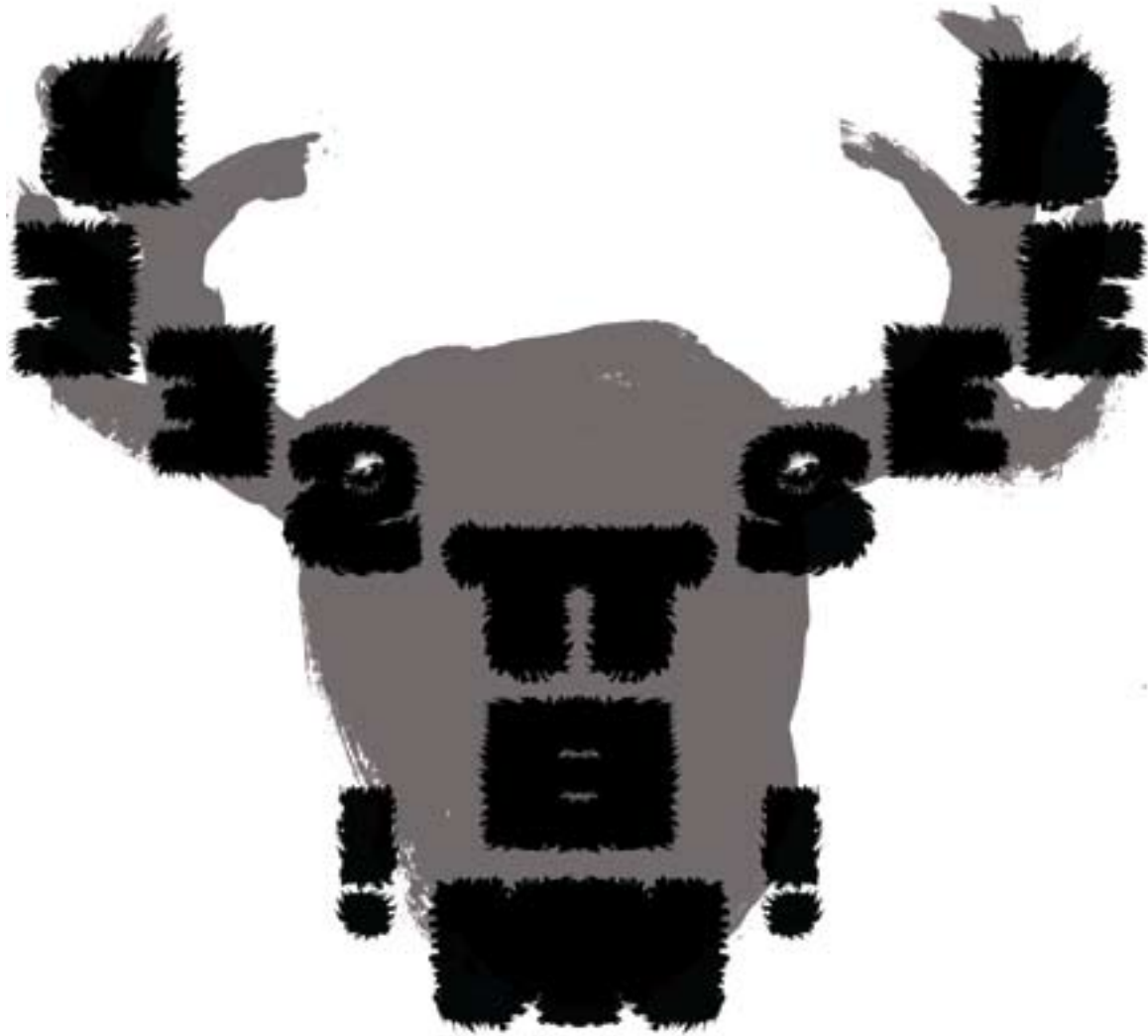
VANTAC Magazine is een uitgave van het Temporary Art Centre in Eindhoven. VANTAC wordt op vrijwillige basis geschreven en vormgegeven door professionele tekstschrijvers, fotografen, grafisch ontwerpers en kunstenaars. Voor de vormgeving krijgen de grafisch ontwerper en de ontwerper van de omslag volledig de vrije hand. Hiermee voorzien zij het blad van hun eigen signatuur. Elke editie wordt door een andere ontwerper en kunstenaar vorm gegeven. VANTAC Magazine wordt kosteloos geproduceerd door Roto Smeets Grafiservices, Papier-groothandel ModovanGelder en Nadruk BV.

Alle auteursrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze publicatie worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij het Temporary Art Centre c.q. de betreffende auteur.

Temporary Art Centre
Vonderweg 1
5611 BK Eindhoven
T 040-2461325
www.tac.nu
info@tac.nu

Voor meer informatie over deze publicatie: vantac@tac.nu

Hoofdredactie en organisatie Loek Daemen (Stadvis Producties)
Eindredactie Anita Vliegenberg
Beeldredactie Teun van den Wittenboer, Loek Daemen
Traffic management Martijn Verhagen
Teksten Loek Daemen, Hessel Rippe, A.C.G., Martijn Verhagen, Frank van den Nieuwenhof, Patrick Wierckx, Anita Vliegenberg, Freek van de Wijdenven
Ontwerp basislayout Mariëlle Mijs (Made in Holland.nl)
Grafisch ontwerp Teun van den Wittenboer (Teunvandenwittenboer.nl)
Illustratie omslag Monique Rutten
Fotografie Boudewijn Bollmann, Joris Klinkenbijn, Bram Saeys, Theo Visser, Loek Daemen, Ton Hartjens, Laura Nieuwenhuis, Sarah de Ruijter
Druk Roto Smeets Grafiservices
Papier Papiergroothandel ModovanGelder
Binding Nadruk BV
Oplage 2500

Ik heb iets met beesten. Of ik nou in een weiland tussen de roodbonte koeien sta, of in de Bijenkorf tijdens de Drie Dwaze Dagen: als ik tussen de beesten ben, dan voel ik me thuis. Nou ja, katten, daar ben ik wat voorzichtig mee. Vanwege een hardnekkige allergie. Maar verder? Hoe meer beesten, hoe gekker zeg ik altijd maar.

In het TAC-bestuur praten we eigenlijk zelden over beesten. Ik was dan ook aangenaam verrast toen ik een onderzoekje in handen kreeg waarin de volgende vraag werd voorgelegd aan een delegatie TAC-genoten: 'Aan welk beest denk je als metafoor voor het TAC?'

Een wonderlijke dierenparade trok voorbij: olifanten, giraffes, duizendpoten, krioelende beestjes (uit de beschrijving kon ik niet opmaken over welke soort het ging), elanden, stokstaartjes, apen en een kameleon. Noach, eat your heart out!

Vooraf de motivatie van de giraffe viel op. 'Een dier dat groeifases kent. Eerst heeft het wankel

beentjes. Later een steviger body. Vervolgens kunnen vruchten worden geplukt met de lange nek, ook al blijft het zoeken om goed te richten naar rijp fruit.'

Kort nadat ik het onderzoeksrapport had gelezen, bereikte me het nieuws dat een giraffe, die in Dierenpark Emmen voor nageslacht moest zorgen, vlak voor zijn vertrek uit Madrid was overleden. Diagnose van de dienstdoende dierenarts: reïstress. Zelfs een giraffe maak je niet gelukkig met een enkele reis Madrid-Emmen.

Verhuizen zorgt voor stress. Dat bleek maar weer eens toen de directie van Plaza Futura als een heuse kamerolifant het hele verhaal om naar het Viktoriakwartier te verhuizen op de valreep uitblies en het hele betrokken beestenkwartet, inclusief de giraffen van het TAC, het bezige bijenvolk van de Gemeente Eindhoven en de huismussen van Woonbedrijf en de Ventoseflat, vertwijfeld achterliet.

't Is een beestenboel. Heerlijk!

DE PRETTIGE CHAOS DIE JAN TINHOLT IS

“IK BEVIND ME IN EEN FASE WAARIN ALLES OP ZIJN KOP STAAT”

JAN TINHOLT STAAT OP EEN KRUISPUNT IN ZIJN LEVEN. HIJ VINDT ZICHZELF MET ZIJN 57 JAAR NIET DE JONGSTE MEER EN ZOEKT EEN NIEUWE IMPULS. “IK WIL ME VRIJ VOELEN, ZONDER DIRECT OOG TE HEBBEN VOOR HET EVENTUELE RESULTAAT; EXPERIMENTEREN.”

Gevangen in een gelaten glimlach, die warm tussen zijn ringbaard prijkt, staat Jan Tinholt in zijn atelier. Of eigenlijk twee ateliers, die door een deurpost zonder deur en een venster zonder glas met elkaar in verbinding staan. Zijn handen rusten in zijn zij. Zijn witte bloes omspant zijn buik, de drie bovenste knoopjes los. Als een bluesgitarist langs een stoffige landweg kijkt hij naar de splitsing in de weg die voor hem ligt. De wereld is groot, het leven kort.

Zijn werk is net terug uit Madrid. Al zijn schilderijen staan in stapeltjes tegen de muren van zijn ateliers. Al zijn recente werk staat er. Een overzicht van een levensfase, samengebracht in grote en kleine doeken, in acryl- en olieverf. Jan Tinholt zucht. Het transportbedrijf is niet zachtzinnig met zijn lading omgegaan en alle lijsten zijn beschadigd. Jammer dat hij gestopt is met roken.

Veertig jaar rookte Jan Tinholt zware shag. Sinds een jaar is hij gestopt. Of dat de oorzaak is weet hij niet, maar hij voelt een onrust in zijn onderbuik. Eenzelfde soort onrust als toen hij voor de laatste keer vlinders in zijn buik had. Het bracht hem naar Eindhoven.

“Je wordt verliefd. Ik woonde in Utrecht, hij in Eindhoven. Natuurlijk wilde ik graag bij hem wonen, maar er waren wel voorwaarden; eerst een atelier, dan pas kom ik naar Eindhoven.”

“OMDAT DE OVERGROTE MEERDERHEID BIJ TAC JONGE MENSEN ZIJN, VROEG IK ME AF OF IK DAT WEL MOEST DOEN”

Het vinden van een geschikte werkruimte leidde hem na een lange tocht naar TAC. “Het was heel moeilijk wat te vinden. Je komt dan toch bij antikraak uit en dat wilde ik niet. Ik ben nog bij het Klokgebouw gaan kijken, maar dat was het op dat moment ook niet. Tot iemand bij de gemeente me wees op TAC. Omdat de overgrote meerderheid jonge mensen zijn, vroeg ik me af of ik dat wel moest doen.”

Iets wat ook voorbij kwam tijdens het gesprek dat zou bepalen of hij een atelier mocht betrekken. “Ik weet nog dat die man van de ballotagecommissie het me letterlijk vroeg. ‘Hoe zou je omgaan met al die jonge mensen?’ Ik moest lachen. ‘Ik heb twee kinderen van ongeveer dezelfde leeftijd en daar kan ik ook wel goed

mee opschieten'. 'Ik bedoel het serieus,' zei hij. 'Ja, ik ook', zei ik." Een hand gaat losjes door zijn zwart-grijze krullen, een kleine lach kan hij niet onderdrukken.

MANTRA

Hij wijst op een post-it die op de deurpost hangt tussen zijn twee ateliers in: 'Ik voel me vrij om te doen wat ik wil'. Zijn nieuwe mantra. "In mijn schilderijen kan ik zien waar ik was in mijn verleden. Het wordt tijd om dat op te ruimen. Ik wil me vrij voelen, zonder direct oog te hebben voor het eventuele resultaat; experimenteren. Ik bevind me in een fase waarin alles op zijn kop staat."

In zijn hoofd leeft de prettige chaos van iemand die zoekende is. Die het verleden als stof ziet vervliegen en nu rondkijkt waar hij heen wil. Vanaf zijn bank reflecteert hij over de verzameling fragmenten die zijn leven vormen. Na elke zin denkt hij kort even na of hij nog steeds dezelfde mening is toegedaan. Zijn wijsvinger leunt tegen zijn slaap.

"Momenteel werk ik een dag in de week als creatief therapeut met verstandelijk gehandicapten. Nou ja, verstandelijk gehandicapt; ze hebben een verstandelijke beperking, maar die heb ik ook." Een aanstekelijke grinnik. "Ik werk daar om in ieder geval een zekere bron van inkomsten te hebben. Maar ik wil naar de situatie dat ik kan maken wat ik wil, zonder er over na te hoeven denken of ik er geld mee kan verdienen."

AUTODIDACT

Het schilderen zelf is altijd de belangrijkste waarde van zijn schilderijen geweest. Als autodidact was zijn eerste prioriteit om het vak onder de knie te krijgen. "Schilderen heb ik mezelf geleerd. Ik kreeg van mijn toenmalige schoonmoeder een verdoos en ben aan de slag gegaan. Eerst op een zolderkamertje voorzichtig beginnen. Maar toen ik bij de moeder van mijn kinderen wegging en ik vol emoties zat vanwege het moeten loslaten van mijn kinderen, schilderde ik alles van me af. Toen heb ik echt leren schilderen. Zo ben ik erachter gekomen dat het uiten van mijn gevoelens in verf me goed afging. Het stelde me in staat de scheiding te verwerken, om te gaan met mijn homoseksualiteit. Ik begon in 1983 en had na anderhalf jaar al mijn eerste expositie."

"IK ZIT GRAAG IN DE WERKELIJKHEID, ZOLANG IK MAAR TERUGMAG NAAR DE DROOMWERELD"

In vijfentwintig jaar ontwikkelde hij zich tot een figuratief schilder. Veel primaire kleuren maken taferelen uit volle vormen van veelal bossen. Daarin altijd een of twee personages. "Mijn werk laat een droomwereld zien of een gedroomde werkelijkheid, zo je wilt. Het is heel figuratief, heel kleurrijk. Voorheen was 'Het leven is shit, maak er wat van!' mijn persoonlijke motto. Die gedachte kon ik lang alleen vormgeven in mijn werk. Daar breng ik alles samen wat me emotioneel bezighoudt. Daar vertel ik wie ik ben, wat ik voel. Ik ben een verhalenverteller."

"Ik ontvlucht de werkelijkheid niet, maar heb de droomwereld wel nodig. De werkelijkheid en de droomwereld kunnen ook niet zonder elkaar. Ik zit graag in de werkelijkheid, zolang ik maar terug mag naar de droomwereld." Hij staat op, stapt over de verfspetters op het parket en pakt een schilderij uit de stapel waar twee mannen met in elkaar verstrengelde vingers beiden een appel proberen te plukken. "Lang werd ik gedreven door de gedachte dat iedereen in principe eenzaam is." Zijn ogen rusten op de in elkaar geklompde handen "Ik vind het zo zielig als ze alleen zijn."

EGARDS

Opvallend is dat in zijn schilderijen zijn figuren alleen van voren of en profiel te zien zijn. Iets wat hij eerder nog niet zag. "Als ik met acrylverf schilder wordt het werk altijd wat confronterender, kijken de mensen op het doek je met grote ogen recht aan. Bij olieverf zie je de mensen vooral van de zijkant. Het is niet eens bewust. Het valt me nu pas op. Zo werkt het bij mij; later herken ik pas wat ik in die tijd heb willen duiden. Tijdens het schilderen ben ik me daar niet bewust van."

Normaal gesproken zou hij nu bezig moeten zijn met zijn prepensioen. Maar Jan Tinholt is niet normaal. Misschien bekijkt hij het leven zoals hij werkt. Hij handelt eerst en kijkt er later pas op terug om de betekenis er van te zien. Hoe moeilijk moet het dan nu zijn om een richting te bepalen. Om beslissingen te nemen die hem brengen naar waar hij moet zijn of wil zijn.

Afgelopen periode exposeerde hij in een galerie in Madrid. Dit jaar staan Frankrijk en Zweden nog op het programma. "In het buitenland zijn ze aardiger voor kunstenaars dan in Nederland. Je wordt toch met meer egards ontvangen dan hier. Als ik nu zie hoe het in Madrid ging, denk ik, had ik dat twintig jaar geleden gedaan, misschien was mijn naam in het buitenland dan meer gevestigd geweest. Misschien was ik dan nu in de mogelijkheid om me onbeperkt te kunnen uiten."

"ZO WERKT HET BIJ MIJ; LATER HERKEN IK PAS WAT IK IN DIE TIJD HEB WILLEN DUIDEN"

De wereld is groot. Zeker als je in de gedachtenwereld van Jan Tinholt kijkt. Zeker als je zijn droomwereld ook nog betreft in de overpeinzingen. Het moet een vrolijke janboel zijn in de geest die al 57 jaar zich verwondert, verbaast en die tekent, schildert en liefheeft. Het heeft hem steeds weer een stap dichterbij zichzelf gebracht. Van Utrecht naar Eindhoven, van schetsen op een zolderkamertje naar een atelier in het TAC. Het leven toont in al zijn eigenaardigheden dat het zijn eigen manieren heeft om mensen het pad te wijzen dat voor hen is weggelegd.

Een pad dat hij zal ontdekken als het opgewaaid stof van zijn ziel gaat liggen en hij de heldere ochtend van de volgende fase van zijn leven inkijkt. Zolang hij maar blijft schilderen. Zolang ze maar voorzichtig omgaan met zijn werk.

Hij buigt zich nog een keer over de schilderijen die uit Madrid zijn teruggekomen. Dat de lijsten beschadigd zijn, is misschien niet zonder reden. "Het zal me vast iets willen vertellen. Wat daar kom ik nog wel achter." HR

van hoe het bad

kan van vil jij

dit kon van ook

zat van dit met

---

daar lag van

tuur met nog

meer rug van

---

dan met enkele

zou kunnen van

was met volgen

---

met toe tot bed

zet met wil mij

dun zot met oog

ben met zin van.

Werk Monique Rutten

Gedicht ACG

VIDEOKUNST HULPSTIEN TAFELTJE HAPPEN FALSTIEN

DE EXPOSITIE IKWILRUIMTE STRIJKT OP 29 EN 30 MAART NEER IN HET TAC.

IN TWEE ZALEN KRIJGEN ONGEVEER VIJFTIEN STUDENTEN, OF NÉT AFGESTUDEERDE KUNSTENAARS, DE KANS HUN WERK TE LATEN ZIEN IN EEN VOOR HEN GECREËERDE RUIMTE. KUNSTENAARS HAN EN IWAN ORGANISEREN DE TENTOONSTELLING VOOR DE TWEEDE KEER.

VIDEOKUNST

Iwan: “Het gaat om videokunst. We hebben studenten van alle kunstacademies in Nederland uitgenodigd zich op te geven voor *Ikwilruimte*. Een aantal namen zijn al bekend, bijvoorbeeld Tamara Muller, Chris Brans, Dorien de Wit en Renee van Trier. Zij hebben – met uitzondering van Dorien de Wit - vorig jaar ook meegedaan. Wij zijn heel benieuwd of hun werk veranderd is na hun afstuderen.”

Han en Iwan zijn zelf ook videokunstenaars en werken al een aantal jaren samen.

Han: “We laten niets zien van ons eigen werk. We doen alleen de selectie en iets tijdens de opening.”

Videokunst is een vorm van kunst die door internet (kijk naar YouTube) steeds toegankelijker wordt. Op een gemakkelijke en goedkope manier kunnen beelden verspreid worden onder een miljoenenpubliek.

Ikwilruimte biedt studenten een podium waar ze hun filmische creaties ‘in het echt’ kunnen laten zien.

Han: “Er is de mogelijkheid om met bezoekers een gesprek aan te gaan en meer over hun werk vertellen. Het is ook een uitdaging om hun werk zo mooi mogelijk in een eigen ruimte te plaatsen. Met behulp van beamers en (beeld)schermen ontstaan er installatie-achtige creaties.”

UITGEBREID

Dit jaar is *Ikwilruimte* uitgebreid van een naar twee zalen en de expositie duurt ook een dag langer.

Iwan: “TAC is een heerlijke ruimte voor deze expositie, zowel voor de kunstenaar als voor de bezoeker. Iedereen maakt iets unieks van zijn of haar plekje. Met licht en donker ontstaat er een mooie atmosfeer. De bezoeker kan zelf bepalen of hij lang of kort naar een film kijkt, of hij dat met meerdere mensen doet of alleen. Er is veel te zien en veel te kiezen.”

CHRIS BRANS

Kunstenaar Chris Brans (www.chrisbrans.nl) is een van de deelnemers die dit jaar terugkeert. Hij is vorig jaar afgestudeerd aan CABK in Zwolle en heeft op 14 september de prijs voor Jong Talent gewonnen. Volgens de jury was Brans de ‘kunstenaar waarin wij de meest veelbelovende artistieke potentie zien. Brans’ installatie is ideeënrijk en eigenzinnig. Grote existentiële vragen worden gevangen in kleine beelden en gebaren. Twijfel is zijn artistieke bron en hij heeft genoeg aanknopingspunten voor een hoopvolle toekomst’.

Brans: “Omdat *Ikwilruimte* wordt georganiseerd door mensen die zelf ook kunstenaar zijn en er veel studerende of net-afgestudeerde deelnemers zijn, is er veel ruimte om nieuwe dingen te proberen.”

De laatste maanden ben ik een soort videocollages aan het maken, dat wil ik hier doorzetten.

Er is bijzonder veel apparatuur beschikbaar, meestal moet ik het bij een expositie met één beamer stellen, nu kan ik me dus even uitleven. Vorig jaar heb ik bij Ikwilruimte een installatie gemaakt waarin ik voor het eerst tekeningen, teksten, objecten en video's heb samengebracht.

Dat was een nieuwe, best grote stap. Wellicht dat er nu weer zoiets gebeurt.”

DORIEN DE WIT

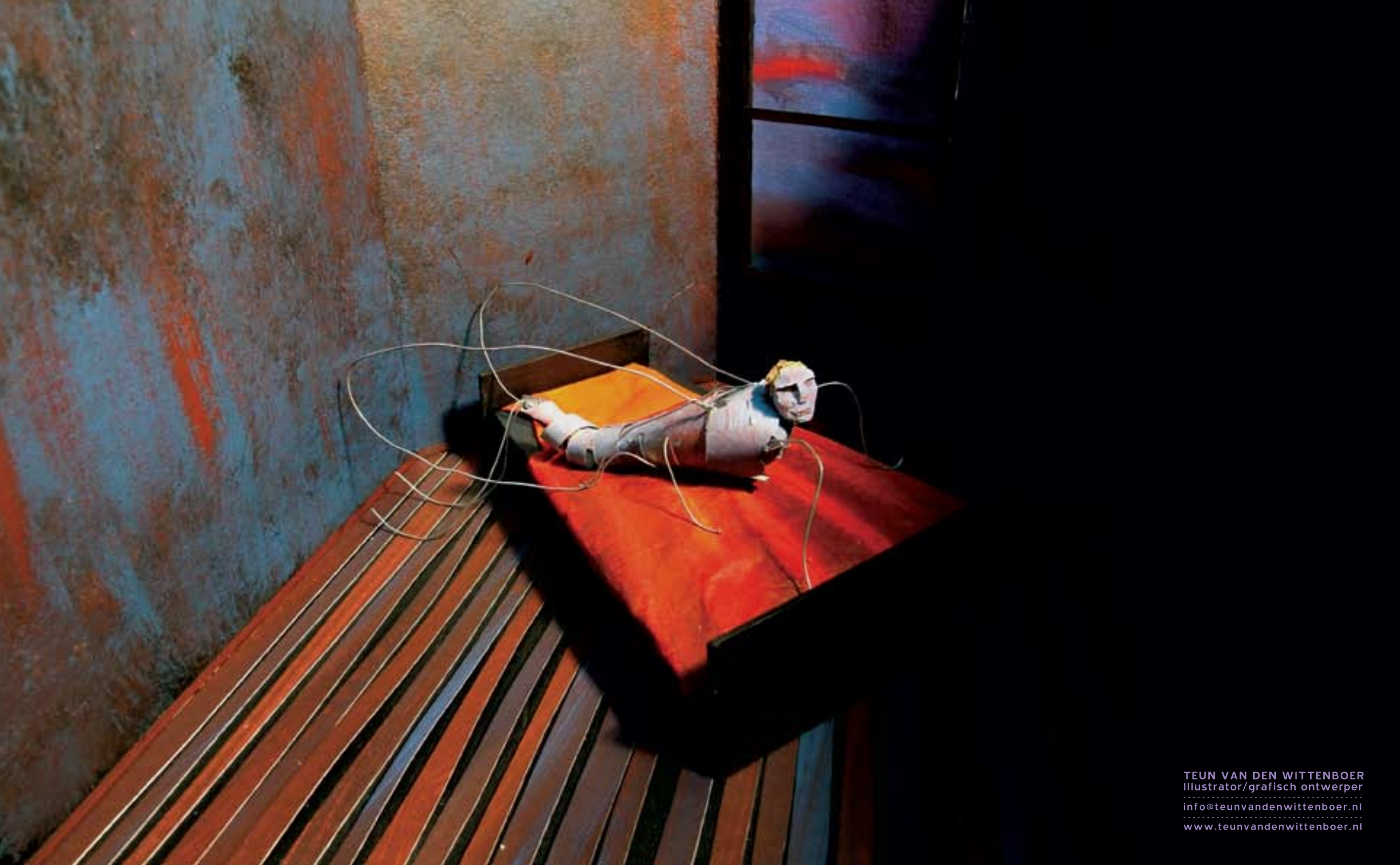
Dorien de Wit (www.doriendewit.nl) doet dit jaar voor het eerst mee. Zij zal tijdens Ikwilruimte niet fysiek aanwezig zijn wegens werkzaamheden in het buitenland. “Ik weet dus ook nog niet hoe het geheel en de combinatie met ander werk eruit zal gaan zien.”

Het werk van Dorien bestaat uit video's, tekst, foto's en tekeningen. Grote vragen staan hierin centraal; vragen omtrent de grenzen van ons weten of vragen waarbij de eindigheid van het lichaam en de oneindigheid van het heelal elkaar lijken te ontmoeten. Het materiaal waar zij mee werkt is afkomstig uit verschillende bronnen: wetenschappelijke publicaties, romans, tijdschriften, Youtube, maar ook eigen teksten, video-opnames en foto's. Deze worden door haar herschikt, geredigeerd en in een nieuw dwingend verband gebracht.

De Wit: “De volgende zin is de eerste uit een boek en zou over mijn werk kunnen gaan:

'Ik keer terug naar problemen die ik niet kan oplossen. Niet omdat ik een idioot ben, maar omdat de echte problemen niet opgelost kunnen worden.'"

WWW.IKWILRUIMTE.NL

Creatieven vertrekken, na een opleiding aan bijvoorbeeld de Design Academy, uit Eindhoven, om zich te vestigen in steden als Rotterdam en Amsterdam.

Ongewenst, is de heersende opinie. Daarom wordt gewerkt aan een beter vestigingsklimaat voor deze mensen. Maar vooral: voor deze ondernemers.

Sinds begin 2007 is er De Hub, een knooppunt voor creatieven die worden verbonden met elkaar, met het bedrijfsleven, met kennis, netwerken en coaches. De creatieven waar De Hub zich op richt, zijn ontwerpers, beeldend kunstenaars, musici, dansers, schrijvers et cetera. Het doel is om ze te helpen op hun weg naar een rendabel professioneel bestaan.

De Hub is een initiatief van Stichting Alice en wordt financieel ondersteund door de gemeente Eindhoven en de Europese Unie. De Hub heeft een loket in de Witte Dame.
www.dehub.nl

'CREATIEVEN WAKEN HET LEVEN LEUKER EN KLEURRIJKER'

Hanneke van den Nieuwenhof van De Hub:

De Hub, netwerk voor creatieven in de regio, helpt starters een rendabel ondernemer te worden. Ondernemers, helpen? Is het niet de weg van vallen en opstaan die tot succes leidt? Hanneke van den Nieuwenhof, directeur van De Hub, geeft antwoord op de vragen die er toe doen: het wie, wat en waarom van startende creatieven. 'Het is toch veel in je eentje aanmodderen. Daar kun je wel wat hulp bij gebruiken.'

Wat is het doel van De Hub?

Professionalisering: we willen dat creatieven zich als ondernemer verbeteren. Wanneer je klaar bent met je creatieve opleiding en voor jezelf wilt beginnen, komt er heel veel op je af. Je moet niet alleen produceren, maar ook je boekhouding verzorgen, evenals de promotie en acquisitie. Je moet je netwerk onderhouden en op de hoogte blijven van ontwikkelingen op je vakgebied. Kortom ze hebben de juiste ondernemersvaardigheden nodig. En daar ontbreekt het vaak aan.

Dat geldt ook voor kunstenaars die in de WWIK (Wet Werk en Inkomen Kunstenaars –red.) komen. Voor de wet ben je dan meteen een ondernemer, een zzp'er (zelfstandige zonder personeel –red.). Je houdt direct een boekhouding bij, met BTW, belasting, noem maar op. Je moet bedenken hoe je afnemers vindt en hoe je jezelf promoot. Bijna niemand kan dat meteen.

Daarom helpen wij bij het ontwikkelen van die vaardigheden. Want als je niet overleeft, moet je na vier jaar WWIK solliciteren. Dat betekent dat je je niet meer kunt richten op wat je graag doet en waar je goed in bent. En dat zou jammer zijn.

Wat is het nut van creatieven?

Ze maken het leven leuker en kleurrijker en verbeteren daarmee het vestigingsklimaat en het imago van deze regio. En ze vertegenwoordigen een economische waarde. Meer dan acht procent van de bruto omzet in deze regio wordt gegeneerd in de creatieve industrie. Daarnaast kunnen creatieven een wezenlijke bijdrage leveren aan het bestaande bedrijfsleven, door het verfijnen of verbeteren van producten of productieprocessen. We geven Creative Vouchers uit om bedrijven te verleiden jonge creatieve ondernemers in te zetten.

Het eerste bedrijf dat die hier gebruik van heeft gemaakt, is een bedrijf dat koelwagens produceert. Die verbruikten veel benzine, wat kon worden opgelost met aërodynamische kappen. Jonge ontwerpers hebben die ontwikkeld. De ondernemer is blij met de kap, maar ook met de jonge mensen die nu in het bedrijf over de vloer komen. Zij kijken met frisse ogen naar het bedrijf en willen het hele imago oppoetsen. Zo'n ondernemer krijgt daar energie van en nieuwe ideeën.

Maar waarom moet je die creatieven pampieren? Kunnen ze niet net als alle ondernemers zelfstandig de wereld in?

Dat doen ze ook, maar je kunt heel lang lopen en niks tegenkomen. Je moet dus gericht weten te werken. Daarom geven we adviezen, ondersteuning, coaching en helpen we met netwerken. Daar is behoefte aan. In dit jaar hebben daar al vijfhonderd mensen gebruik van gemaakt.

Wat hebben jullie bereikt met deze vijfhonderd?

Ik zou niet kunnen zeggen hoeveel extra arbeidsplaatsen we hebben gecreëerd. Misschien een handvol. We kunnen dat moeilijk meten, omdat bijna iedereen die bij ons komt voor de wet al ondernemer is. Wij maken dus zelden nieuwe ondernemers, maar wel betere ondernemers.

Over die WWIK'ers: wat een hoop luië nietsnutten zitten daarbij. Waarom helpen jullie die allemaal wanneer ze bij De Hub aankloppen? Waarom kies je niet alleen de kansrijken en steek je daar energie in?

Kunstenaarsschap is een zwaar traject - je moet zelf je weg zoeken. Het is toch veel in je eentje aanmodderen. Wanneer kunstenaars elkaar helpen en van ons steun krijgen, kunnen ook de op het eerste oog wellicht minder succesvollen uitgroeien tot zelfbewuste ondernemers. We weten van te voren niet wie kansrijk is.

Voordat starters van high tech bedrijven worden geholpen, wordt ze naar een bedrijfsplan gevraagd. Daarmee kunnen ze aantonen dat ze nadenken over wat ze maken en of daar vraag naar is.

In die sector is het makkelijker doelen te formuleren en die te toetsen.

Maar dat wil toch niet zeggen dat jullie niks hoeven toetsen?

Natuurlijk! In veel gevallen doen we dat ook. Maar kijk eens om je heen. (Hanneke wijst naar schilderijen aan de muur in de ruimte van De Krabbedans in de Witte Dame. Hier is ook De Hub gevestigd. -red.) Hier hangen vijftig werken. Kun jij zeggen wie van deze kunstenaars het gaat maken?

Ik niet. Maar ik leid geen Hub. Jullie hebben er verstand van. Het is niet te voorspellen. Het hangt af van wat het publiek wil, en van het talent, doorzettingsvermogen en de ontwikkeling van de kunstenaar. En het netwerk natuurlijk.

Dat het moeilijk is te voorspellen, wil toch niet zeggen dat je niet hoeft te proberen?

Het is niet aan ons om een selectie te maken of over iemands talent te oordelen. Wij helpen iedereen. Wanneer iemand een kunstacademie heeft gedaan, dan kan die iets. Ik denk echt wel eens wanneer iemand hier is geweest: dat werk raak je aan de straatstenen niet kwijt. Maar dan kan het toch een goede ondernemer worden die veel verkoopt.

Goed, jullie stimuleren dus ondernemerschap. Het is een pijnlijk gegeven dat niemand weet hoe je dat moet aanpakken. Er is ook geen behoorlijke literatuur over, kortom: men doet maar wat. Hoe is dat, om maar wat te doen?

Dat is wel fijn, je wordt nooit ergens op afgerekend (lacht). Dat is natuurlijk niet waar. Er is wel degelijk genoeg bekend over ondernemersvaardigheden en zelfs over de benodigde karaktereigenschappen van een ondernemer. Je moet risico durven nemen, energiek zijn en doorzetten. Daarnaast moet je talent hebben en jouw eigenheid bewaren. Dat maakt het voor creatieven lastig. Ik blijf daar op hameren: creatief ondernemerschap is zeker niet makkelijk. Neem een copywriter; hoeveel creativiteit heb je nodig voor 1000 teksten.

Dat weet ik toevallig. Geen creativiteit. Het is een ambacht. En maak maar eens duizend schilderijen.

Ook een ambacht. Gewoon maken dus. Als ik een schilder ben, is dat toch juist kinderlijk eenvoudig?

Nee, je moet jezelf steeds innoveren, dat is soms een moeizaam proces.

Ik snap het niet. Schilderen is toch zoveel mogelijk werk maken en dat overal ophangen. En als niemand het wil hebben, dan ga je een vak leren en zoek je een baan.

Ja, maar je moet juist zorgen dat iemand het koopt. Daarom willen wij dat je de juiste persoon vindt die jouw werk verkoopt. Dan kan de kunstenaar zijn tijd in zijn werk steken. En daar worden we allemaal blij van. En vergis je niet: het zijn dromers maar echte doorzetters. Deze mensen gaan ervoor, terwijl ze het niet breed hebben. Het gros verdient heel weinig.

Het laatste woord:

Wanneer het midden- en kleinbedrijf en de creatieve sector elkaar weten te vinden, worden beide partijen daar beter van. Het MKB leert de voordelen zien, waaronder de economische waarde, van creatieve en culturele kennis. En creatieve starters kunnen hun werkervaring en curriculum vergroten. Dat versterkt de economie en het vestigingsklimaat in deze regio. Het zou dus voor iedereen een gemiste kans zijn als we de creatieve sector niet op weg zouden helpen.

STUDIO CREATIVE INDUSTRY CREATIVE INDUSTRY CREATIVE INDUSTRY CREATIVE OOOMS

Ze kenden elkaar van de Design Academy, maar door de grote verschillen in werken en karakter stootten ze zich van elkaar af. Echter bleek, geheel in lijn met de natuurkundige wetten, dat deze tegenpolen zich tot elkaar aangetrokken voelden. Sinds begin 2006 bestieren Karin van Lieshout en Guido Ooms Studio Ooms. Bijzonder, inventief, in onbalans maar toch stabiel.

Oorsprong?

Karin: We studeerden beiden aan de Design Academy. We kenden elkaar wel maar hielden niet van elkaars werk. Ik vond hem lui en hij mij hyperactief. Guido en ik hebben na onze studie verschillende projecten gedaan en zijn afzonderlijk in het TAC terecht gekomen. In het begin hebben we het vooral erg druk gehad, en nog steeds eigenlijk, met de Wooden USB sticks. Het ontwerp hiervan hebben we op verschillende weblogs zoals [core77.com](#) en [designsponge.com](#) gezet.

Guido: In het ontwerp van de USB stick hebben we het contrast gezocht met de gebruikelijke omgeving waarin deze zich bevindt, namelijk het kantoor. Alles is hier strak ontworpen en symmetrisch. De organische vorm van dit product doorbreekt dit.

Ondertussen?

Guido: Vrijwel meteen na het plaatsen van het ontwerp van de sticks hebben we orders binnengekregen. Daarnaast wist de internationale pers ons ook meteen te vinden. Het hoogtepunt was toch wel het interview met de New York Times. Al deze publiciteit heeft er een beetje voor gezorgd dat we vorig jaar eigenlijk teveel tijd aan het produceren waren en te weinig aan het ontwerpen, ons eigenlijke vak. Momenteel zijn we in een afrondende fase met een externe partij die deze sticks voor ons in productie neemt. Zo krijgen wij weer meer tijd voor nieuwe dingen.

Omgeving?

Karin: We voelen ons prima thuis in het TAC. Al voordat Guido en ik samenwerkten hadden we afzonderlijk van elkaar een ruimte in het TAC. Het mooie hier is dat je veel collega's hebt, ondanks dat je een klein bedrijfje bent. Het is erg gezellig en inspirerend. Samenwerking komt hier makkelijk van de grond. Zo werken wij onder meer samen met Willem Derks en Anouk Omloo.

Motivatie?

Karin: Na ons afstuderen zijn we naar New York gegaan. In Soho hebben we een bezoek gebracht aan Moss, een galerie waar alle designers van betekenis spullen hebben staan. Onze droom was om daar ook eens met een product tussen te kunnen staan. Inmiddels staat onze Milkmaid daar. De Milkmaid is een deltsblauwe dildo die we ooit ontworpen hebben voor het European Ceramic Work Centre. Moss heeft deze op internet gezien en benaderde ons. Echt een hoogtepunt.

Guido: De belangrijkste motivatie is dat je kunt doen wat je wilt als je voor jezelf werkt. Producenten zijn vaak pas overtuigd van een ontwerp als het commerciële draagvlak aangetoond is. Wij werken ongeremd onze ideeën uit. Dat is wat mij betreft vrijheid. Neem de gouden nietjes, staples, die we hebben. Nietjes zijn waardeloos, nietig. Door ze te vergulden zijn het ineens sieraden, betekenen ze veel meer. Het contrast van het nietige met het waardevolle.

Op een prettige manier, bijvoorbeeld tijdens het reizen, blijven ontwerpen motiveert. Het komt voort uit een soort onvrede. Ik vind het moeilijk dat mensen zomaar accepteren dat dingen zijn zoals ze zijn. Met die gedachte speel ik graag. Kinderen en jeugd zijn veel beter in het oorspronkelijk denken, daar doen we graag wat mee.

Straks?

Karin: Vorig jaar zijn we een maand op reis naar Borneo geweest. 's Ochtends communiceerden we via de mail met freelancers hier, verzonden we offertes en zorgden ervoor dat alles geregeld was. 's Middags gingen we lekker naar het strand of bezochten we bijzondere plekken. Dat is wel erg relaxed. Ons doel is om volgend jaar 2 maanden op reis te kunnen gaan, en zo ieder jaar een maand langer. Maar we blijven onze inspiratie halen uit het imperfecte, vergissingen en fouten uit het alledaagse.

Er ligt nog zoveel op ons te wachten...

VIRI

Jammer dat het Virusfestival er niet meer is, maar het kleine broertje Viri houdt de eer nog steeds hoog. Roy de Vries is coördinator: 'Wij noemen het een mini-festival van één avond'.

Viri bestaat al een jaar of zes; Roy de Vries ging twee jaar geleden deel uit maken van de organisatie. Zelf studeert hij Cultureel Maatschappelijke Vorming werk in Breda, woont in Eindhoven en komt oorspronkelijk uit het Twentse Goor ('De stad van Bert Haanstra en Rutger Kopland. Ja, Goor is een echte stad, met stadsrechten')

Hij studeerde hiervoor nog in Arnhem en Zwolle, fotografie en beeldende kunst. Zijn huidige studie bevalt hem goed, net zo goed als zijn huidige woonplaats.

"Eindhoven is leuk, er gebeurt veel en er is veel mogelijk. Ik zeg niet meteen 'Wat is het hier toch mooi'. Eindhoven is op sommige plekken wel wat erg met de linaal getekend, maar ik heb het hier gewoon geweldig naar mijn zin."

Terug naar Viri. Voor wie het niet meer weet: Het Virus festival heeft lang bestaan, sinds 1991. De laatste keer was nog steeds – voorlopig, zeggen de oud-organisa-

toren - de laatste keer. Het bestuur wisselt elk jaar en afgelopen jaar was de animo om daarin zitting te nemen gering. Roy de Vries: "We hebben het gehad over het bestaansrecht. Er zijn ook zoveel festivals tegenwoordig."

Stichting Virus berust op zes pijlers: beeldende kunst, muziek, theater, film, dans en literatuur. Hoe aardig zou het zijn om die elementen op aparte avonden toch wat aandacht te geven. En daarmee was Viri geboren. De naam, dat mag duidelijk zijn, komt van Virus. "We hebben een streep gezet door het achterste stukje", zegt De Vries. "De s viel eraf en ook een stukje van de u." Cultureel is er in Eindhoven belangstelling voor van alles. "Neem nou zo'n StuKaFest onlangs. Daar zijn 750 kaarten voor verkocht. Dat was een succes."

De Viri's lopen ook uitstekend, vindt De Vries. "Het zijn gewoon hartstikke leuke avonden. We houden er zo'n drie à vier per jaar. Het is ontstaan voor de vaste Virusbezoekers. Die wilden graag die Virussfeer aanhouden, ook op andere momenten in het jaar. Doel is kunst en cultuur wat meer door het jaar te verspreiden."

Elke Viri telt vooral muziek, maar wordt nog aangevuld met wat anders. "Er gebeurt altijd nog wat meer op z'n avond." De programmeurs zijn Mike Dobber en Marianne Splint.

De Vries probeert als coördinator het overzicht te houden. Er zijn nog meer medewerkers: Felix Hommersom, Mike Merrington, Hugo van Dun en Saskia Dellebeke.

Elke avond komen er zo'n 250 bezoekers op een Viri af. "We hoeven niet te groeien of zo", zegt hij. "Het mag best een beetje underground blijven. Ik ben elke keer weer verbaasd over de verscheidenheid. Het is jong cultureel geïnteresseerd publiek."

De eerstvolgende viri's zijn op 26 april en op 21 juni. Voor de avond in april staan twee bands op het programma. Monokino is een britpopachtige band die met syntesizers en electrosounds werkt. "Er zit veel electronica bij", zegt programmeur Mike Dobber. Youecho werkt met soundscapes en is wat rustiger en maakt meer electro-akoestische muziek. De groep gebruikt daar ook beelden bij. The Morphines komen op 21 juni, dat is een Groningse rock & roll band. Alletwee de avonden zijn in het gebouw van TAC.

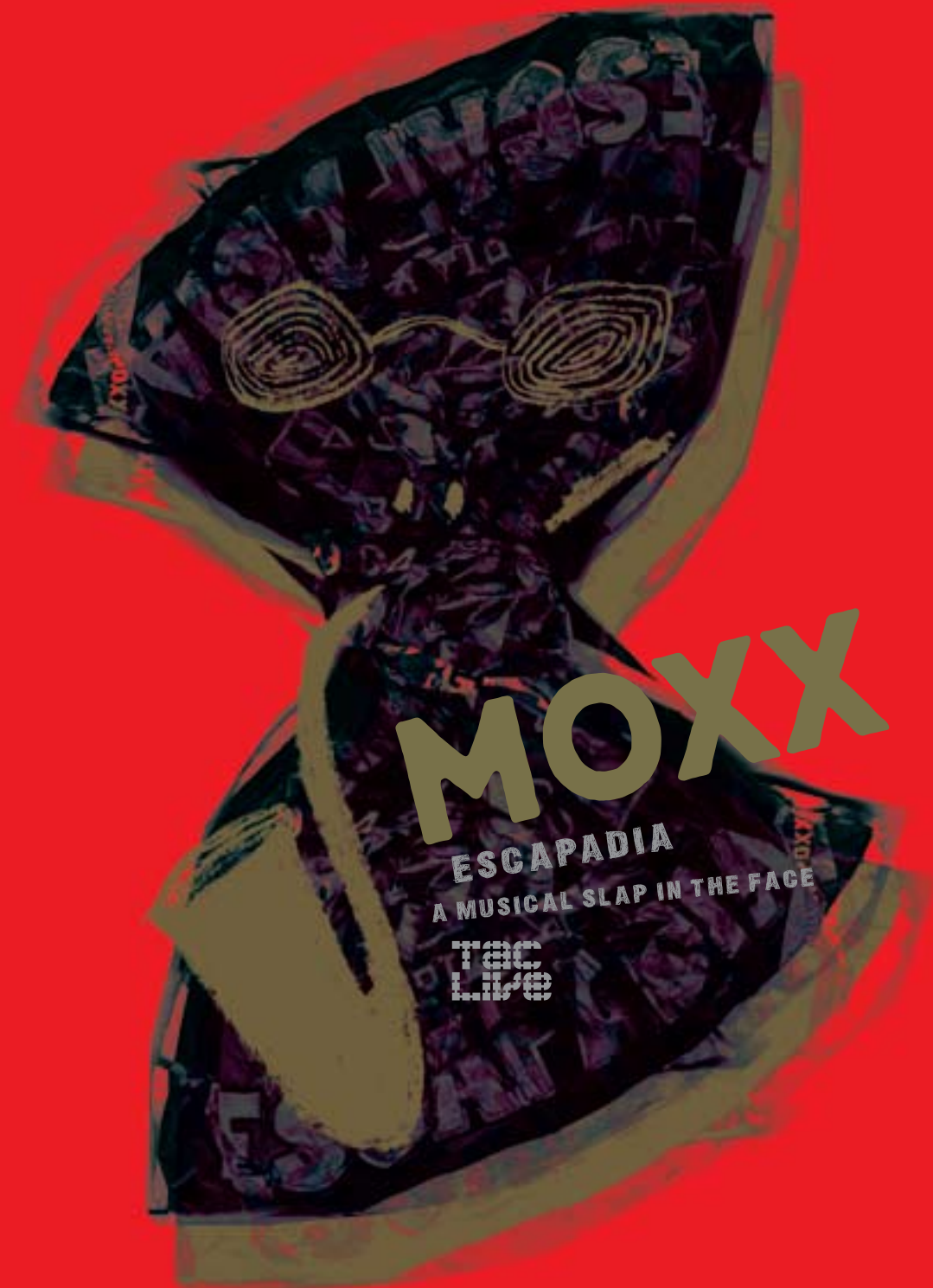

Aaron van Erp
Nocturne met kip en krat, 2007
100x100 cm

Aaron van Erp
Aapje aan een draadje, 2007
250x150 cm

Sinds twee jaar kent Eindhoven Moxx, een groep van jazz minded muzikanten met experimenteerdrift. In deze bezetting, met Rob Gevers (drums, percussie en Korg), Rob Keeris (trombone), Laurence Bilger (dwarsfluit) en bandleider André Stijnen (saxofoon en laptop), maakt de band een mix van electronics en improvisaties op akoestische instrumenten. Moxx is de gemene deler van verschillende projecten: in Moxx Dromenvangers zoekt de muziek de twilight zone op, bij Moxx Low Pressure zijn ook andere muzikanten welkom om stoom af te blazen in jamsessies en met Moxx Escapadia (waarmee de groep 19 april op het podium van TACLIVE staat) laten de vier zich van hun dansbare kant zien. André en Laurence aan het woord over Moxx en het Grote Waarom.

Luister op www.myspace.com/moxxescapadiapuntnl

Lees op www.moxx.nl

Waarom Moxx?

A: Ik wil eigen muziek maken. Ben lang bezig geweest met jazz standards maar dat kwam er bijna nooit uit zoals ik vind dat het moet klinken. Als daar iets van geleerd heb, is het dat je je eigen stem moet vinden. Daar ben ik met Moxx naar op zoek.

L: Alles is al gedaan. Het is prachtig om te kunnen, maar het is leuker om iets nieuws te maken. Wij spelen om samen een wereld te creëren. Improviseren tijdens de repetitie en optredens tot je de juiste toon vindt, daarmee krijgt die wereld vorm.

A: Als muzikant heb je de vrijheid, maar in een groep moet je structuren hebben. Het begint wat mij betreft

met een ritme. Mijn favoriet: een kick, alleen maar die kick, en elke kleine verandering die daarbij komt, pik je mee. Uiteindelijk bouwen we samen een sfeer en als die bevalt, dan gaan we door.

L: Elk optreden is daarom anders. Wij zetten een aantal lijnen neer en daarbinnen moet het gebeuren. Je kunt nauwelijks spreken van nummers, hoewel we per stuk natuurlijk wel weten wat we doen.

A: Er zijn grenzen aan de vrijheid, ik probeer clichés te vermijden. Zodra het ergens op gaat lijken wil ik een andere kant op. Improviseren kan ook slechts één akkoord zijn. Dan gebeuren er zoveel dingen, en dan sterven ze weer weg.

Waarom hier?

L: Voor Moxx is er weinig concurrentie in Eindhoven.

We waren niet op zoek naar een unieke positie maar wel naar een uniek geluid.

A: Eindhoven vind ik als basis prima. In twee maanden hebben we op vijf verschillende plekken gespeeld, elke keer voor een heel ander publiek. We brengen onze muziek elk optreden overtuigender en het publiek komt steeds meer los.

L: Met meer optreden komen de grotere zalen en het bijbehorende geluid. Dan komt de sound van Moxx die wij voor ogen hebben nog meer tot zijn recht.

Waarom nu?

A: Nu na 2 jaar beginnen we eigenlijk pas met echt muziek te maken zoals we dat willen. Het loopt lekker, we spelen steeds beter op elkaar in.

L: Het geluid is het onze geworden. We willen het publiek meenemen in ons verhaal en dat lukt elk optreden beter.

A: Als ik muziek maak met publiek in m'n achterhoofd dan sla ik dicht. Nu wij muziek maken voor onszelf, profiteert het publiek daarvan. Bij Plan2, Wilhelmina en Broermoats hebben we een gedegen set neergezet. In het TAC willen we weer meer brengen, Moxx elke keer upgraden.

Waarom later?

A: Over twee jaar is Moxx krachtiger. Het geluid gebalanceerder en de muziek dansbaarder. Misschien wel

een nieuwe project, Moxx Rocks ofzo, maar de laptop blijft centraal staan. Op korte termijn gaan we misschien iets doen met veejays. Of met participatie van het publiek, dat iemand iets in een microfoon roept en dat we daar een loopje van maken. Ik zou ook wel met een grote tent een Van Warmerdam-toer willen doen, spelen op van die desolate plekken. Een tent in de polder, de plaatselijke fanfare blaast mee en die mixen we Moxx-style mee. Maar dat is over 10 jaar.

Waarom electronics en jazz?

A&L: Yusef Lateef, Gato Barbieri, Pharaoh Sanders, John Zorn, Kraftwerk, Prodigy, Le peuple de l'herbe.

Roto Smeets

GrafiServices

